

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นวนิยายเป็นรูปแบบวรรณกรรมประเภทหนึ่ง มีเนื้อหาใกล้เคียงกับความเป็นจริง บอกถึงพฤติกรรม ความคิดหรือปัญหาของตัวละครอย่างละเอียด มีทั้งบทสนทนา จาก ให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่น่าอ่านได้เกิดขึ้นจริง นวนิยายเป็นเรื่องเล่าขานยาว ขยายพัฒนามาจากการเล่านิทาน มักแต่งเป็นร้อยแก้ว เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน รื่นฤทัย สัจพันธ์ (2526 : 50-51) กล่าวไว้ว่า นวนิยายเป็นเรื่องที่สะท้อนวิถีชีวิตและสังคมปัจจุบัน เป็นเสมือนกระจกเงาบานใหญ่ที่สะท้อนให้รู้จักชีวิต รู้จักสังคม รู้จักมนุษย์ให้แง่คิดและการแก้ปัญหาในบางครั้ง

องค์ประกอบที่สำคัญของนวนิยายมี 3 ประการใหญ่ คือ การดำเนินเรื่อง สภาพสังคม และตัวละคร นิสัยและการกระทำของตัวละครในเรื่องสามารถสะท้อนสภาพสังคม การดำเนินเรื่องจะสร้างนิสัยของตัวละคร สภาพสังคมและนิสัยของตัวละครมีความสัมพันธ์มากกับแนวคิดของผู้เขียน นวนิยาย สามารถแสดงถึงนิสัยและชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละคร ได้อย่างละเอียด ขณะเดียวกันก็ได้สะท้อนถึงสภาพสังคมที่ตัวละครอาศัยด้วย

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543 : 207-208) กล่าวว่า ตัวละครคือผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมในเรื่อง ตัวละครนับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของนวนิยาย เพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้วเรื่องราวต่าง ๆ ในนวนิยายก็ย่อมจะเกิดขึ้น ไม่ได้

ตัวละคร คือ องค์ประกอบสำคัญของนวนิยาย นักประพันธ์นวนิยายจะสร้างตัวละครสมจริง ตัวละครเป็นผู้ที่มีบทบาทในเรื่องหรือบุคคลที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นให้แสดงพฤติกรรมตามเหตุการณ์จริง ตัวละครในเรื่องมักจะมีสองแบบคือ คนที่ดีกับคนชั่ว ไม่เพียงแต่คนไทยที่มีความเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คนจีนก็เชื่อแบบนี้เหมือนกัน เรื่องที่อยู่ในนวนิยายมักมาจากชีวิตจริงของมนุษย์ในสังคม ผู้อ่านสามารถหาความรู้ต่าง ๆ ได้ผ่านนวนิยาย คนดีในนวนิยายเป็นตัวอย่างของผู้อ่านได้ บางเรื่องอ่านไปแล้ว ผู้อ่านมักนั่งคิดว่า ตนเองยังขาดจุดใดทำไม่ค่อยดี จึงพยายามให้ตนเองทำตามสิ่งที่ดีที่อยู่ในนวนิยาย

เนื้อหาของนวนิยายไม่ได้กำหนดขอบเขต ไม่ว่าจะนวนิยายของประเทศใดก็ไม่ได้จำกัดเพียงว่าให้เขียนถึงคนประเทศนั้นเท่านั้น นวนิยายไทยก็เช่นเดียวกัน ไม่เพียงเขียนถึงตัวละครชาวไทยเท่านั้น แต่เขียนถึงตัวละครชาวต่างชาติด้วย เช่น เรื่อง อารี ที่มยงค์เขียนถึงชาวเกาหลี เรื่อง ผู้หญิง

คนนั้นชื่อบุญรอด ที่โบตันเขียนถึงครอบครัวชาวเวียตนาม เรื่อง รักแท้ของเจนจิรา ที่นิดาเขียนถึง ชาวพม่า นอกจากนี้ยังมีอีกอีกหลายเรื่องที่ได้เขียนถึงชาวจีน เช่น กตัญญูพิสวาสของ หยก บูรพา กิ่งไผ่ ของ สีฟ้า เป็นต้น เรื่องที่เขียนถึงชาวจีนทำให้ผู้อ่านซึ่งเป็นชาวจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนเกิดความใกล้ชิดกับเรื่องราวในนวนิยายมากขึ้น

นวนิยายที่นำเสนอเรื่องราวของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน มักเขียนเกี่ยวกับเรื่องราวของผู้ชายผ่านการนำเสนอตัวละครชาย เนื่องจากชาวจีนกลุ่มแรกที่เข้ามาเป็นประเทศไทยเป็นกลุ่มผู้ชาย ผู้หญิงจีนไม่มีโอกาสออกเดินทางมาพร้อมผู้ชาย เนื่องจากในสมัยก่อนผู้หญิงจีนถูกมัดเท้า ไม่อนุญาตให้ออกจากบ้าน ดังนั้นผู้หญิงจีนจึงมีหน้าที่ทำงานบ้าน ดูแลผู้ใหญ่และเลี้ยงเด็กเท่านั้น ในสมัยก่อน ฐานะระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงไม่เท่ากัน ผู้หญิงต้องอยู่ภายใต้อำนาจของสามี ผู้ชายมีหน้าที่หารายได้เลี้ยงทั้งครอบครัว เพราะฉะนั้นผู้ชายจึงสามารถออกเดินทางไปหาเงินที่ต่างประเทศได้ วรรณกรรมไทยจึงนำเสนอเรื่องราวของชายชาวจีนที่เข้ามาประเทศไทย ในช่วงที่พวกเขาเพิ่งมาสู่แผ่นดินไทย ยังไม่มีที่ดินสักผืนหนึ่งเป็นของตนเอง ในสมัยนั้น คนไทยส่วนใหญ่จะทำอะไรทำนา กัน ส่วนคนจีนที่เพิ่งเข้ามานั้นไม่มีสิทธิ์จะทำได้ พวกเขามักเดินทางมาแต่ตัวมาเท่านั้น ยังแก้ไข การกินและที่อยู่อาศัยไม่ได้ จึงยังไม่มีเงินทองมาซื้อที่ดินเพื่อทำอะไรทำนา งานแรกที่เขาทำมักเป็น คนงาน เช่น ตัวละครเหลียงในเรื่อง ลอดลายมังกร งานแรกของเขาคือจับกังรับจ้างแบกกระสอบ ข้าวสาร ตัวละครฮัวในเรื่อง ดงดอกเหมย งานแรกที่เขาทำคืองานจับกังแบกหาม พอสะสมเงินทอง ได้ พวกเขาก็ลงมือทำธุรกิจ เนื่องจากชาวจีนมีความขยันเป็นอาวูร มีความกล้าหาญ และประหยัด จึงทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จด้านธุรกิจได้ พวกเขาช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจไทยให้มีความเจริญก้าวหน้า

นิสัยของชาวจีนคือมีความรับผิดชอบ ตอนแรกที่พวกเขาลงเรือมาสู่ทางตอนใต้ของ ทวีปเอเชีย ยังไม่รู้ว่อนาคตของตนเองเป็นอย่างไร จึงไม่ได้พาครอบครัวมาด้วย พอตนเองเริ่มมี ฐานะแล้ว เขาจึงไปรับครอบครัวเก่าของตนจากเมืองจีนมาอยู่ด้วย สมาชิกของครอบครัวจาก เมืองจีนจะมีผู้หญิงมาก แต่บางคนก็พาภรรยาลงเรือมาด้วยตั้งแต่แรก เช่น เรื่อง ดงดอกเหมย ฮัวก็พา เหมยมาพร้อมกันด้วย เพราะฉะนั้นในนวนิยายไทย นอกจะเขียนถึงเรื่องผู้ชายแล้วยังเขียนถึง เรื่องผู้หญิงด้วย ที่เรียกว่าตัวละครหญิง ผู้หญิงเหล่านั้นมีหน้าที่และบทบาทที่สำคัญมากอยู่ใน นวนิยายไทย

ตัวละครหญิงที่ปรากฏในนวนิยายเป็นตัวแทนของผู้หญิงจีน ผู้แต่งมักจะชี้ลักษณะ สถานภาพ บทบาท และคุณค่าของผู้หญิงจีนให้เห็นอย่างชัดเจน โดยผ่านตัวละครในนวนิยายไทย ผู้หญิงจีนสมัยก่อนอยู่บ้านทุกเวลา จัดการงานของครอบครัว จึงมีทำหน้าที่สั่งสอนลูกหลาน พวกเขาจะรักษาคำสั่งสอนเดิมไว้ ชาวจีนสมัยก่อนให้ความสำคัญกับคุณธรรมมาก ถือว่าเป็น

คุณสมบัติที่ดีงามอย่างหนึ่งที่ทุกคนควรมี ลูกหลานได้รับการสั่งสอนด้วยคุณธรรมตั้งแต่เด็ก โดยเฉพาะครอบครัวที่ทำการค้าขาย คุณธรรมจะสำคัญยิ่งขึ้น สิ่งแรกที่ผู้ใหญ่สอนคือความกตัญญู นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับความขยันหมั่นเพียร อดทน และการประหยัด เพื่อให้ชาวจีนได้มีชีวิตสบายและมีฐานะ อีกทั้งยังสั่งสอนลูกหลานให้รู้จักการพึ่งตัวเองด้วย ดังนั้นหน้าที่ของผู้หญิงจึงเป็นภาระหนักมาก เพื่อให้ลูกหลานหลงทางในชีวิต พวกเขาต้องชี้แนวทางให้ถูก พวกเขามีบทบาทสร้างลูกหลานที่เป็นคนดีสำหรับในครอบครัว แต่สำหรับสังคมไทย พวกเขาได้มีส่วนร่วมที่โดดเด่นมากในนวนิยายไทย

ดังนั้น จากเหตุผลทั้งหมดที่กล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจวิเคราะห์ตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย ซึ่งจะทำให้เข้าใจลักษณะ สถานภาพ บทบาท และคุณค่าของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะและสถานภาพของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทและคุณค่าของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ตัวละครหญิงชาวจีนที่ปรากฏในนวนิยาย เรื่อง ดงดอกเหมย หงส์เหนื้อมังกร บัวเลี้ยงน้ำ โปต้นกลีบสุดท้าย และ เลดี้เยาวราช เป็นตัวละคร ที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้หญิงชาวจีนอยากมีฐานะของตนเอง และต้องการเปลี่ยนสถานภาพของตน เช่น ต้องการออกจากบ้านไปทำงาน และพยายามแสดงบทบาทและคุณค่าของตน เช่น การประกอบอาชีพใหม่ที่มีความสำคัญต่อสังคมมากขึ้น

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกออกเป็น 3 ประการคือ

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับนวนิยาย

นวนิยายเป็นรูปแบบหนึ่งของวรรณกรรม ประกอบด้วยโครงเรื่อง ตัวละคร การดำเนินเรื่อง บทสนทนา ฉาก ผู้แต่งมักจะวาง โครงเรื่องที่ตนเองรู้จักมากที่สุด ผู้อ่านสามารถรู้ถึงการมองโลก หรือว่าการมองคนของผู้แต่งโดยผ่านนวนิยาย นวนิยายแสดงให้เห็นถึงชีวิตของบุคคลที่อยู่ในสังคม ดังนั้น การศึกษาตัวละครในนวนิยายไทยทำให้เข้าใจในชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวละคร

ตัวละครคือองค์ประกอบสำคัญของนวนิยาย ผู้เขียนนวนิยายจะสร้างตัวละครสมจริง ตัวละครเป็นผู้ที่มีบทบาทในเรื่องผู้แต่งสมมุติตัวละครขึ้น เพื่อแสดงพฤติกรรมตามเหตุการณ์จริง ตัวละครในนวนิยายประกอบไปด้วยตัวละครชายและตัวละครหญิง ถ้าในนวนิยายขาดตัวละครหญิงไป เรื่องที่แต่งจะไม่สมบูรณ์ ผู้หญิงมีนิสัยที่กล้าแสดงอารมณ์และเสนอความคิดของตน ด้วยหวังว่าตนเองจะมีความอิสระเหมือนผู้ชาย ตัวละครหญิงในนวนิยายก็เหมือนตัวแทนของผู้หญิงที่ต้องการ แสดงความในใจของตน ตั้งครรภ์เข้าใจผู้หญิงมากขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพ บทบาทและคุณค่าของผู้หญิง

โดยทั่วไปมักเข้าใจว่าลักษณะของผู้หญิงคืออ่อนแอ อยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชาย แต่เมื่อสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้หญิงสามารถพึ่งตนเองในสังคม จึงมีความสำคัญมากขึ้น โดยที่ไม่ต้องอาศัยผู้ชาย แสวงหาวิธียกระดับฐานะของตนเองให้สูงขึ้นได้ สถานภาพของผู้หญิงเป็นปัญหาทางสังคม

บทบาทและคุณค่าของผู้หญิงในครอบครัว ผู้หญิงเป็นคนจัดการที่ดีของครอบครัว ดูแลงานบ้าน ดูแลเด็กกับผู้ใหญ่ ดูแลรักษาความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสามี บทบาทและคุณค่าของผู้หญิงในสังคม คือ การแพร่พันธุ์ชีวิต เป็นมารดาของมนุษย์ ส่งเสริมการศึกษานำของอารยธรรมมนุษย์ด้วย และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้ชาย เป็นเบื้องหลังที่ดีของผู้ชาย และเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคม นอกจากนี้ยังเป็นของประดับที่สวยงามสำหรับโลกนี้

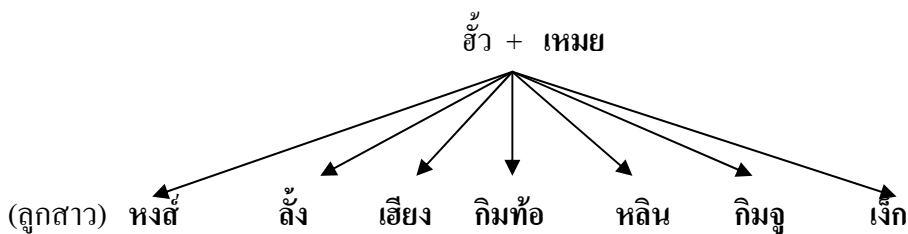
1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษานวนิยายจำนวน 5 เรื่อง ซึ่งเป็นนวนิยายไทยที่มีตัวละครหญิงชาวจีนปรากฏในเรื่องอย่างโดดเด่นและมีบทบาทสำคัญต่อเรื่อง และเป็นเรื่องที่ได้รับค่านิยม และได้นำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ นวนิยายดังกล่าว พิมพ์อยู่ระหว่าง พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นยุคสมัยของการปฏิรูปสังคม ได้แก่

1. ดงดอกเหมย ผู้แต่ง นันทนา วีระชน สำนักพิมพ์ดับเบิลเดย์ พ.ศ. 2544
2. บัวเลี้ยงน้ำ ผู้แต่ง โบตัน สุวีริยาสาส์น พ.ศ. 2546
3. เลดี้เยาวราช ผู้แต่ง ทิพเกสร รวมสาส์นจำกัด พ.ศ. 2546
4. หงส์เหนือมังกร ผู้แต่ง วิศวานาถ ณ บ้านวรรณกรรม พ.ศ. 2547
5. โบตันกลีบสุดท้าย ผู้แต่ง กานติมา สำนักพิมพ์เพื่อนดี พ.ศ. 2551

นวนิยายทั้ง 5 เรื่อง ปรากฏตัวละครหญิงชาวจีนที่โดดเด่นและมีบทบาทสำคัญในเรื่องจำนวน 19 ตัว มีทั้งตัวละครเอกกับตัวประกอบ ดังแผนผังต่อไปนี้

1. คงดอกเหมย

2. บัวเลี้ยงน้ำ

จัดตาสั่ง (ลูกของร้านเงินที่ขายข้าวขาหมู)

เพชรดา (ลูกของครอบครัวชาวจีนที่ร่ำรวย)

3. หงส์เหนือมังกร

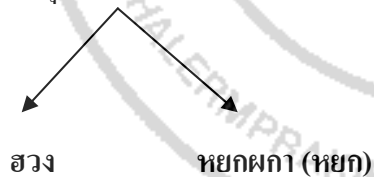
วรชัย ธรรมกุล (ตั้ง) + นภาพร ธรรมกุล

↓

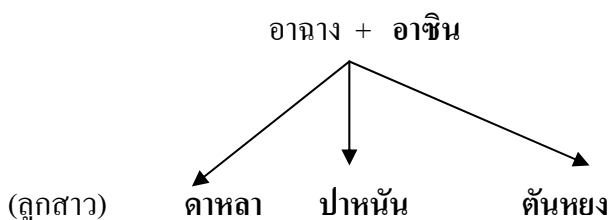
ไกล่รุ่ง ธรรมกุล(หลิว)

4. เลดี้เขาวราช

นายกิมสุข + แม่ของหยก (ภรรยาคนที่หนึ่ง) + อี (ภรรยาคนที่สอง)

5. โบตันกลีบสุดท้าย

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ตัวละครหญิงชาวจีน หมายถึง ตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายไทย ซึ่งเป็นตัวละครที่

อพยพมาจากประเทศจีน เข้ามາตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย รวมทั้งคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นลูกหลานของคนจีนที่เกิดในประเทศไทย

2. **นวนิยายไทย** หมายถึง รูปแบบวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งจากเขียนด้วยภาษาไทย มีเนื้อหาใกล้เคียงกับความเป็นจริงมาก บอกถึงพฤติกรรม ความคิดหรือปัญหาของตัวละครอย่างละเอียด และประกอบขึ้นอย่างมีศิลปะขององค์ประกอบนวนิยายอย่างครบถ้วนด้วย

3. **ลักษณะและสถานภาพ** หมายถึง ภาพของบุคคลที่แสดงออกทั้งพฤติกรรม นิสัย จิตใจ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลดังกล่าว ซึ่งผู้อ่านรับรู้ได้จากการแสดงออกของตัวละครนั้น ๆ

4. **บทบาทและคุณค่า** หมายถึง การดำรงอยู่ของบุคคลที่มีหน้าที่ต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม ซึ่งมีอิทธิพลทั้งต่อตนเอง และต่อสังคมที่บุคคลใช้ชีวิตอยู่

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. คัดเลือกนวนิยายไทยที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน และคัดเลือกเฉพาะนวนิยายที่มีการนำเสนอตัวละครหญิงไว้อย่างโดดเด่นและมีบทบาทสำคัญต่อเรื่อง
2. ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ตัวละคร ในนวนิยายและทฤษฎีสตรีนิยม
3. วิเคราะห์ลักษณะและสถานภาพของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทยในด้านต่อไปนี้
 - 3.1 ลักษณะนิสัย
 - 3.2 สถานภาพในครอบครัว
 - 3.3 สถานภาพในสังคม
4. วิเคราะห์บทบาทและคุณค่าของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายในด้านต่อไปนี้
 - 5.1 บทบาทและคุณค่าในครอบครัว
 - 5.2 บทบาทและคุณค่าในสังคม
5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้า แบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ผู้อ่านรับรู้ เข้าใจลักษณะ และสถานภาพของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย
2. ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงบทบาทและคุณค่าของตัวละครหญิงชาวจีนในนวนิยายไทย

3. ทำให้ผู้อ่านตระหนักในคุณค่าของวรรณกรรมที่มีบทบาทต่อสังคม

